

РЕЦЕНЗИЯ

по обявеният конкурс за Академичната длъжност „Професор” по Научната специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването” в Професионално направление „Животновъдство”, шифър 6.3 обявен в ДВ бр.63/18.08.2015 год. при Земеделски институт – гр.Стара Загора

РЕЦЕНЗЕНТ: проф.д-н Стефан Георгиев Бойковски

На обявеният конкурс за Академичната длъжност „Професор” по Научната специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването” в Професионално направление „Животновъдство” шифър 6.3, при Земеделски институт – гр.Стара Загора, участва само доц.д-р Петя Колева Славова, която работи в него от 1989 година. Всички изисквания и процедурни срокове по обявения конкурс в ДВ бр.63/18.08.2015 год. са спазени. Рецензентът за Академичната длъжност „Професор” на доц.д-р Петя Колева Славова е в съавторство с кандидата само с разработената Развъдна програма за мериносовите и тънкорунни овце в България.

Доц.д-р Петя Колева Славова е родена на 12.01.1957 год. в с.Бата, обл.Бургас. Висшето си образование завършва в ВИЗВМ гр.Ст.Загора през 1984 год. Научен сътрудник е от 1989 година в Отдел „Развъждане и технологии в овцевъдството”. Получава образователната и научна степен „доктор” през 2000 година и е хабилитирана за ст.н.сътр. II ст (доцент) през 2003 година. Ръководител на Отдела „Развъждане и технологии в овцевъдството” е от 2009 година, а Научен секретар на Земеделския институт – от 2004 година. Член е на СУБ от 1992 и на Научния съвет на ЗИ – гр.Стара Загора от 2003 година. Членува в Съюза

на Зоонжинерите в България, била е Председател и Член на КС на същия съюз. Членува в Асоциацията за развъждане на тънкорунните овце в България и е Член на Селекционния съвет за развъждане на породата Ил дьо Франс в България. Била е и член на Редколегията по издаване на Сборници от Научните конференции с Международно участие „Стара Загора – 2003, 2004, 2005” и на Научното и Научно-приложно списание „Овцевъдни вести” от 2007 година. Била е Председател, Зам.председател, Научен секретар, Член на Организационния комитет и Председател на пленарни заседания на секция „Животновъдство” през годините на проведените Научни конференции с Международно участие „Стара Загора – 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009”.

Кандидатът за Академичната длъжност „Професор” е включила в списъка за кандидатстване на обявения конкурс 71 научни труда, 1 Развъдна програма и 6 Научно-популярни статии. Научните трудове са докладвани на Международни и Национални научни конференции с Международно участие и публикувани в сборници от тях – 30 броя, в Международни и Чуждестранни Специализирани научни списания – 26 броя и в Национални Специализирани такива – 15 броя. Развъдната програма е приета от Министерство на Земеделието и храните. През периода т.е. след 2003 година е изнасяла лекции на курсове по „Фермерство”, по „Опазване компонентите на околната среда”, по „Агроекология” по проект на САПАРД – мярка „Мляко и Млечно производство” и „Животновъдство”, по проект ФАР и др. за 837 часа. Ръководител е била на 2 броя Научни проекти финансирани от ССА и участвала като изпълнител в 23 броя, а във финансирани от външни организации – 8 броя като изпълнител. Кандидатът за периода има 189 броя цитирания от 54 автора, в т.ч. в Международни и Чуждестранни научни списания – 55 и само в чужбина – 27 броя с общо

IF – 5.515. От публикуваните **30 броя** научни труда в **Сборници**, докладвани на **Международни и Национални научни конференции** **самостоятелно** или в съавторство като първи автор са **6 броя**, в **Международни и Чуждестранни Специализирани научни списания** – от **26, 9** и в **Национални Специализирани научни списания** – от **15, 8 броя** или всичко **23 броя (32.35%)**. Ръководител е на **1 докторант** зачислен в самостоятелна подготовка, който е пред защита на Дисертационния си труд.

Тематичната справка подготвена от доц.д-р **Петя Колева Славова** въз основа на научните публикации за конкурса за **Академичната длъжност „Професор”** е подробна и отговаря на всички изисквания на Селскостопанската академия – гр.София за горепосочената дейност. Разглежданите научни трудове са групирани по 10 проблеми. Освен подробни описания на тях са направени и **ценни изводи**, от които е изходено за формулиране на самите приноси.

Цялостната научно-изследователска дейност на доц.д-р **Петя Колева Славова** може да се групира, както казахме по-горе по следните проблеми, а именно:

1.Генетична и фенотипна изменчивост на продуктивността на овце от различни породи и продуктивни направления (9, 17, 21, 26, 32, 33, 35, 36, 39, 40, 47, 50, 57, 58, 61, 63, 65,68).

2.Интродукция на овце от породата Мутон Шароле в България (9, 26, 27, 30, 37).

3.Угоителни способности и кланични качества на агнета от различни породи и продуктивни направления (7, 8, 27).

4.Качество на продуктите от овцете (10, 37, 68, 71).

5.Репродуктивна способност при овцете (5, 6, 21, 40, 51, 60, 62, 63, 66).

6. **Темперамент (поведение)** на овцете и връзка с тяхната продуктивност (22, 28).

7. **Физиологични и биохимични признаци** при овцете (3, 10, 11, 13, 19, 20, 23, 29, 34, 48, 49).

8. **Оценка на телесното състояние** на овцете и връзка с тяхната продуктивност (38, 41, 42, 45, 47, 50, 51, 58, 62, 64).

9. **Използване на хранителни добавки** при храненето на агнета и телета (53, 54).

10. **Икономическа ефективност** на производството (4, 12, 14, 18, 24, 25, 30, 43, 44, 46, 48, 56, 59, 67, 68, 69, 70).

Разработените научни проблеми от доц.д-р **Петя Колева Славова** се характеризират с **актуалност и конкретност**. Написаните и публикувани научни труда са **методично издържани**. Написани са **ясно и стегнато**, показващи **добра познаваемост** на проблемите, както у нас, така и в чужбина. **Структурата** на извършените изследвания е правилно изградена. **Целите** на изследването са **формирани ясно и категорично**. **Направената интерпретация** на получените резултати е **точна** и **определено компетентна**. **Постановъчната част** на изследванията и **Литературните обзори** са извършени с **познание и умение**, показващи **високата ерудиция** на автора като **учен**. **Изводите** са **логични** и **произтичат** от получените резултати, като са с **определена научна и практическа стойност**. Предложената ми за рецензиране научна продукция на доц.д-р **Петя Колева Славова** е **твърде голяма** и **направените разработки** са **многоаспектни**. **Анализите** са **интерпретирани компетентно**, **обогатяващи науката с допълнителна информация** в т.ч. и по **недостатъчно изследвани въпроси**.

Направените научни и научно-приложни приноси от изследванията на доц.д-р **Петя Колева Славова** най общо могат да бъдат резюмирани по следния начин:

1. **Оригинален принос с научно и с практическо значение** е установяването на **генетичната и фенотипна изменчивост** на продуктивните признаци при овце от различни породи и продуктивни направления (ТТ, КТ, ИДФ, МШ, СПБМ, СЗ, КМ, МЧШ и КК), като са били насочени към изграждането на правилна **Развъдна стратегия** и оптимизиране на **Селекционния процес** за тяхното усъвършенствуване, както и от **деферинциране** на възможностите за съхранение на ценните им продуктивни характеристики.

2. **Оригинален принос с научно приложно значение** е анализирането на генетичната и фенотипна изменчивост на продуктивните признаци на овце от ТТ и СИ вследствие **кръстосването и създаването** на Развъдни линии от АМ, БО, ИДФ и МШ във връзка с бъдещата селекция и конюктурата на пазара.

3. **Оригинален принос от методичен характер** са получените резултати от извършените изследвания на основните продуктивни признаци на овце от **Специализираната месодайна порода МШ**, имаща отношение към възможността за интродуциране на същата у нас.

4. **Оригинален принос от методичен характер с определена теоретична и практическа стойност** са установените параметри на угоителните способност и качествена характеристика на агнешки трупчета по системата S (EUROP) от породите ИДФ, ТТ и кръстоски с МШ.

5. **Научен принос, с елементи на оригиналност и с определена практическа насоченост** са установените **качествени характеристики** на продуктите от овцете (**месо, вълна и мляко**) при породи от различни продуктивни направления, във връзка със **здравословното хранене** на човека и производството на **качествени изделия**.

6. **Научен принос с практическа насоченост** са получените резултати от прилаганите различни **хормонални схеми и дозировки** на препарати за

предизвикване на еструс в анестрален сезон и суперовулация, лапароскопски метод за *in vivo* получаване на яйцеклетки от овце.

7. Научен принос с елементи на оригиналност с практическа насоченост са резултатите получени относно типовете темперамент, поведенческите реакции и връзката им с продуктивността на млечни и тънкорунни овце.

8. Оригинален принос с научно-приложен характер са установените параметри на електрокардиографските, хематологичните, биохимичните и параклиничните показатели, както и проучване на резистентността на организма и метаболитния профил, така и анализ на връзката между типа на генотипите и вида продуктивност и установяване на генетичната структура на популацията чрез изследване на трансфериновите и хематоглобиновите полиморфни системи при породи овце от различни продуктивни направления.

9. Приложеният метод за оценка на телесното състояние на овце от ТТ и СПБМ порода, с оглед установяване на факторите влияещи върху него и връзката ѝ с нивото на селекционните признаци със значение при мениджма на стадата овце представляват принос с научно и приложно значение.

10. Оригинален принос с практическо значение е установяването на ефекта от прибавянето на хранителна добавка „Зоовит“ като биологично активен продукт.

11. Оригинален принос с научно и научно-приложно значение са получените икономически резултати от отглеждането на овце в интензивни, полупланински и планински условия на страната от различни продуктивни направления, породна принадлежност, технологии на отглеждане и нива на селекция, от угодяването на агнета и от преработката на овче мляко.

12. **Оригинален принос с научно и научно-приложно значение** са получените резултати от икономическата ефективност по отглеждането на **Българското родопско говедо и Специализираната порода за мляко** в планинските и полупланинските райони на страната, както и икономическите резултати от преработката на краве мляко.

Заклучение

Въз основа на представената ми за **рецензиране научна продукция** и направените **оригинални приноси** с практическа насоченост ми дават основание да направя **убедителен извод**, че **доц.д-р Петя Колева Славова** се изявява като **много добър изследовател и преподавател**. Поднесените ни **приноси** отговарят на изискванията за получаване на научното звание „**Професор**“. Още ще добавя, че **доц.д-р Петя Колева Славова** се ползва с добра популярност в **Академичните среди**. В потвърждение на това е изборът и за **Научен секретар и Ръководител на Отдел „Развъждане и технологии в овцевъдството“** от 2004 и 2009 година. Ползва се също с реноме на много добър не само **учен**, но и **селекционер** в областта на овцевъдството и говедовъдството, видно от научната ѝ продукция. Включвана е и се включва в различни комисии като **Председател, Научен секретар, Член на Организационния комитет на Международната научна конференция на ЗИ – гр.Ст.Загора - 2007 и 2009 и СУ – гр.Ст.Загора – 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 до 2015, Председател на пленарното заседание на секция „Животновъдство“ на Международната научна конференция „Ст.Загора“ – 2006, 2007, Член и Председател на Атестационната комисия към ЗИ – гр.Ст.Загора – 2003, 2010, 2015 година, Член на Редколегия на сп. „Животновъдство“ и „Овцевъдни вести“, участие в комисии по провеждане на изпити за прием на докторанти, рецензии на научни трудове, научни проекти към ССА и Тракийския университет и др.** Не е и без значение и дългия стаж

като учен от 26 години, получавала различните степени и звания по стълбичката на Академичните длъжности.

Всичко това ми дава основание да препоръчам с голяма убеденост на **Уважаемите от мен Членове на Научното жури и на Научния съвет да присъди на доц.д-р Петя Колева Славова Научното звание „Професор” по Научната специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехнология на размножаването” в Професионално направление „Животновъдство” шифър 6.3. към Земеделски институт – гр.Стара Загора.**

Рецензент:

(проф.дсн. Стефан Бойковски)

